

styrelsen som øverste myndighed for, at frihed i nedsettelsen af råd og nævn bør være udgangspunktet. Hovedprincippet om kommunalbestyrelsen som øverste myndighed i den kommunale styrelseslov betyder nemlig, at et repræsentativt sammensat organ valgt af den lokale befolkning skal foretage en afvejning og prioritering på tværs af sektorområder.

Det er derfor centralt, at kommunerne i deres opgaveløsning har få detailbindinger i organisering og arbejdsprocesser, så der er mulighed for nytænkning og alternative løsninger.

Når der tidligere har været oprettet lovpligtige kommunale rådgivende organer, har begrundelserne bl.a. været et politisk ønske om at sikre bestemte gruppers interessevaretagelse eller at sikre implementeringen af en bestemt politik ved at skabe et organ, der sørger for løbende at følge udviklingen.

Efter udvalgets opfattelse bør det generelt tillægges stor vægt, at kommunalbestyrelsen som øverste myndighed selv kan afgøre, hvem der skal rådgive den, og hvilken rådgivning, den har behov for. Udvalget har således som udgangspunkt fundet det mest hensigtsmæssigt, at det er frivilligt for kommunalbestyrelsen at nedsætte råd og nævn med rådgivende opgaver.

Med henblik på at sikre reel kommunal frihed er det forekommet udvalget mest hensigtsmæssigt, at der som udgangspunkt ikke fastlægges formkrav til rådgivende organer, der frivilligt nedsættes af kommunalbestyrelsen. Dette er dog ikke i modstrid med, at et ministerium kan vælge at udforme en vejledning på området. En sådan vejledning kan give inspiration til og eksempler på opgaver, sammensætning, rammer, vilkår mv. i forbindelse med nedsættelse af rådgivende organer.

Udvalgets principielle overvejelser har tilsagt, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet som hovedregel skal have frihed til at afgøre, hvilke råd og nævn der ønskes nedsat og i givet fald hvordan. Et sådant princip indebærer, at kommunerne har mulighed for at indrette administrationen efter, hvad der i den enkelte kommune vurderes at være mest hensigtsmæssigt og effektivt.

Udvalget har i rapporten fundet det vigtigt at understrege, at de opgaver, som råd og nævn med administrative opgaver aktuelt varetager, fortsat skal løses. Frivillighedsprincippet indebærer alene, at det nu er kommunernes og amtskommunernes ansvar at træffe et valg med hensyn til opgaveløsningen.

Udvalget har overvejet en række konkrete kommunale råd og nævn. For visse råd og nævn kan der være særlige hensyn, der taler for at fravige hovedreglen

om frivillighed. Især hensynet til at sikre samarbejde mellem forskellige myndigheder eller hensynet til borgernes retssikkerhed kan begrunde lovpligtighed. Udvalgets overvejelser er mundet ud i en anbefaling om, at integrationsrådene, amtsmusikudvalgene, museumsrådene, folkeoplysningsudvalgene og de grønne råd gøres frivillige.

3. Frivilliggørelse af folkeoplysningsudvalgene

3.1. Gældende regler om folkeoplysningsudvalget

Kommunalbestyrelsen er efter gældende regler forpligtet til at nedsætte et folkeoplysningsudvalg på mindst 7 medlemmer. Medlemstallet skal være ulige. Folkeoplysningsudvalget består af et mindretal valgt af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer og et flertal, der består af en bredt sammensat repræsentation for den virksomhed, der får tilskud efter lovens kapitel 4 om den folkeoplysende voksenundervisning og lovens kapitel 5 om det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde. Kommunalbestyrelsen beslutter, om der skal vælges eller udpeges tilfornordede til folkeoplysningsudvalget, herunder hvem, deres antal og valgperioden. Eventuelle tilfornordede har ikke stemmeret.

Valg til folkeoplysningsudvalget finder sted snarest mulig efter hvert kommunalvalg og senest inden den 1. april i det efterfølgende år. Folkeoplysningsudvalget fungerer indtil udgangen af den måned, i hvilken nyt valg til dette har fundet sted.

Personer, der har bopæl i kommunen, har pligt til at modtage valg til folkeoplysningsudvalget. Personer, der har været medlem af folkeoplysningsudvalget i to hele sammenhængende valgperioder, har ikke pligt til at modtage valg. Om fritagelse for valg og for medlemskab i øvrigt gælder de samme bestemmelser, som er fastsat i lov om kommunale valg.

For at kunne indstilles eller vælges til folkeoplysningsudvalget er det en betingelse, at den pågældende repræsenterer en forening, som i det seneste år op til datoen for valget til folkeoplysningsudvalget har gennemført en folkeoplysende virksomhed med tilskud eller anvisning af et lokale efter loven.

Folkeoplysningsudvalget kan stille forslag til kommunalbestyrelsen om, at der nedsættes underudvalg, og at en del af udvalgets beføjelser overlades til disse. Medlemmer af underudvalg kan udpeges uden for folkeoplysningsudvalgets medlemskreds.

Kommunalbestyrelsen fastsætter nærmere regler om folkeoplysningsudvalgets sammensætning, om valg af udvalgets medlemmer og suppleanter samt om udøvelse af folkeoplysningsudvalgets virksomhed.